

41:

Kommunstyrelsen KF/KS Kansli	
Ink.	2008-05-05 1
Dnr:	322-1221/2008
Till:	RT

Motion av Eivor Karlsson (mp) om åtgärder mot skolk, mobbning och kränkande behandling inom skolan

Skolan måste ha beredskap att möta elever som mår dåligt eller har en besvärlig livssituation. Hänsyn till de individuella behoven måste tas. Det motverkar frånvaro, mobbning och kränkningar. Det finns ofta en gemensam bakgrund till skolk, mobbning/kränkande behandling. Nämligen att problemen inte har åtgärdats i tid. De lagar som rör skolans område är i stort sett bra. Det är tillämpningen som ibland brister.

Skolk

Skolverkets rapport om långvarig frånvaro/skolk har gett upphov till debatt. I Göteborgs-Posten den 15/2 skrev två företrädare för Skolverket att det krävs andra åtgärder än att tvinga barnen till skolan. Det gäller att på ett genomtänkt sätt hantera att allvarliga allvarliga problematik som ofta ligger bakom skolk. Ett fungerande samarbete över myndighetsgränserna är avgörande, skrev de båda företrädarna med anledning av debatten om att låta polis hämta skolkande barn.

Skolverkets rapport handlade inte i främsta rummet om skolk utan om situationer där orsakerna till att eleverna inte går i skolan är komplexa och elevernas stödbehov är stora. Många föräldrar är förtvivlade över att deras barn av olika skäl inte har en fungerande skolgång. Skolverket får dagligen samtal från sådana föräldrar.

Bilden av vad som orsakar frånvaron/skolket skiljer sig ofta åt mellan skolan och hemmet. Skolan gör ofta problemet till något som helt har med den enskilde eleven att göra. Den vanligaste orsaken till långvarig frånvaro är oftast enligt skolan sociala eller psykosociala skäl. Ett svagt stöd hemifrån kommer på andra plats men hänger ibland samman med skolk och stök. Föräldrarna anser ofta att skolan har misslyckats med att ge barnet rätt stöd eller att barnet utsätts för kränkande behandling, t.ex. mobbning.

Detta visar hur viktigt det är att skolan verkligen utreder problemen bakom skolk/frånvaro.

Skolverket anser att föräldrarna måste göras delaktiga i utredningar, beslut och åtgärder som rör eleven och mötas med respekt och förtroende. Ströfrånvaro får inte ges chansen att utvecklas till långvarig frånvaro. Kommunerna måste skärpa sina rutiner för skolpliktsbevakning. Här kan också socialtjänsten ha en viktig roll.

Idag har bara en tredjedel av landets kommuner rutiner för att följa upp långvarig frånvaro som omfattas av skolpliktlagen. Det är f. n. oklart hur situationen är i Stockholm

Mobbning/kränkande behandling

Det krävs ett medvetet arbete på varje skola för att förebygga, upptäcka och åtgärda mobbning och kränkningar. Det finns bra lagar och föreskrifter men de tillämpas inte alltid.

De lagar och förordningar som finns är skollag, barn- och elevskyddslagen, skolformsförordningar liksom läroplaner. Utöver detta finns Skolverkets föreskrifter (SKOLFS), inklusive Allmänna råd.

I ovanstående lagar och förordningar finns bestämmelser bl.a. om
- Ordningsregler (t.ex. i grundskoleförordningen 6 kap. 8b §)

- Skolplikt (i skollagen, 3 kap.)
- Åtgärdsprogram där särskilda stödinsatser ska ges till elever som har svårigheter i skolarbetet (se bl.a grundskoleförordningen, 5 kap. 1§)
- Individuella utvecklingsplaner (se grundskoleförordningen, 7 kap. 1 §).

Även arbetsmiljölagen liksom barn- och elevskyddslagen och likabehandlingsplanen ska vara kända och tillämpas på skolan.

Rektorn har ett särskilt ansvar för att upprätta, genomföra, följa upp och utvärdera skolans handlingsprogram för att förebygga och motverka alla former av kränkande behandling, såsom mobbning och rasistiska beteenden. Skolverket kritiserar nu allt fler skolor för brister i arbetet mot kränkande behandling. Att även vuxna kränker elever är särskilt allvarligt.

Barn och elevskyddslagen, BeL

Det är "Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever" som förbjuder diskriminering. Lagen kallas också för Barn och elevskyddslagen (BeL). I den lagen står det att varje verksamhet måste ha en likabehandlingsplan. Skolverket, Barn- och elevombudet och ombudsmännen, JämO, DO, HomO, HO ska utifrån sina ansvarsområden se till att lagen följs, d.v.s. att diskriminering och annan kränkande behandling, t.ex. mobbning, inte förekommer och att verksamheten har en likabehandlingsplan som uppfyller lagens krav. Likabehandlingsplanen är ett dokument och ett verktyg som ska finnas på varje skola "för att främja barns och elevers lika rättigheter"" (se § 6 i lagen)..

Idag saknar en stor del av landets skolor, trots lag, ens krav på en korrekt likabehandlingsplan.

Med dessa lagar och förordningar borde man kunna förhindra såväl kränkningar i olika former som långvarigt skolk med eventuell polishämtning som följd. Men skolorna är ibland dåliga på att tillämpa regelverket. En engagerad skolläda och ett fungerande samarbete över myndighetsgränserna är avgörande när det gäller mobbning, kränkningar och skolk.

Ingen kan kräva att skolor alltid ska lyckas. Men skolorna får inte ge upp sina ansträngningar att följa de lagar och föreskrifter som finns samt verka för god arbetsmiljö och lärande. Åtgärdsprogram ska t.ex. utarbetas för elever i behov av särskilt stöd. Frågan är dock i vilken utsträckning detta tillämpas. Det behövs mer personal, inte minst skolsköterskor och kuratorer samt resurspersonal till undervisning. Elever som har störst behov av stöd får inte lämnas i sticket.

BUSS-projektet

Det finns i Norrköping ett projekt med namnet Barn-Ungdom-Social-Samverkan (BUSS) som startade 2003 och nu ska genomsyra hela verksamheten. Det handlar om samverkan främst mellan skola, socialtjänst och fritid tillsammans med elever. Totalt finns ca. 16.000 ungdomar i åldrarna 7-16 år i Norrköping.

Inom BUSS finns det fyra team som tvärprofessionellt arbetar förebyggande och med elever som har problem. Ytterligare ett team ska börja sin verksamhet och kommer att bestå av två pedagoger som har sin arbetsplats på socialkontoret och organisatoriskt även tillhör socialkontoret. Senast den 15/5 2008 ska varje område som inte har team presentera en plan för styrgruppen hur man ska jobba med samverkan nämndöverskridande och tillsammans med nätverket. Styrgruppen träffas två gånger per halvår.

Sedan starten 2003 har socialkontoret och utbildningskontoret i Norrköping haft varsin programsekreterare som arbetat tillsammans med dessa frågor på 50 % var. Nu förstärker socialnämnden arbetet genom att tillsätta ytterligare en programsekreterare som enbart ska jobba med frågan om samverkan mellan skola och socialtjänst och andra aktörer.

För att inte denna motion ska utmynna i "detta gör vi redan" bör utbildningsförvaltningen redovisa för vad som görs, vad som planeras, i vilken omfattning samt ta fram mätningar/statistik så att det går att följa utvecklingen. Det gäller mobbning, kränkningar och skolk såväl som pågående projekt t.ex. liknande BUSS och vilka aktörer som är inblandade. Det är också viktigt att ströfrånvaro, som utvecklats till skolk, redovisas samt vilka insatser som görs för att hjälpa dessa elever samt bistå föräldrarna. En minoritetsgrupp anses ha 27 procents frånvaro på mellanstadiet. Men statistiken på detta område är bristfällig.

FÖRSLAG

Mot bakgrund av ovanstående föreslår jag att kommunfullmäktige beslutar att ge utbildningsnämnden följande uppdrag:

1. att få till stånd en bättre fungerande samverkan mellan skola, socialtjänst, fritidsverksamhet samt barn- och ungdomspsykiatri
2. att undersöka möjligheterna att använda BUSS-projektet som en förebild
3. att klargöra för skolornas ansvariga att de måste se till att lagar och föreskrifter tillämpas bättre och fullt ut
4. att klargöra för skolornas ansvariga att vid problem ska alla involverade omedelbart kallas till skolan för ett konstruktivt samtal och att en skriftlig handlingsplan upprättas.
5. att uppmana skolorna att anordna obligatoriska temadagar om skolk, mobbning och kränkningar där även vuxenmobbning tas upp
6. att klargöra för skolornas ansvariga att oanmäld ströfrånvaro inte får tillåtas att utvecklas till skolk
7. att till fullmäktige redovisa vad som planeras och pågår när det gäller insatser mot mobbning och kränkningar
8. att till fullmäktige redovisa siffror utvisande dels hur många barn som behöver extra stöd, dels omfattningen av frånvaron i skolan
9. att till fullmäktige redovisa om antalet skolsköterskor, kuratorer samt lärare per elev har minskat eller ökat sedan 2006.

Stockholm den 4 maj 2008

Eivor Karlsson
Eivor Karlsson